

STRUGAR OSUDJEN ZA NAPAD NA DUBROVNIK

Author: [Goran Jungvirth](#)

Jedno poglavlje iz povijesti najnovijih balkanskih ratova okoncano je tako sto je Tribunal presudio da je general JNA zapovjedno odgovoran za granatiranje srednjevekovne jezgre hrvatskog grada

Bivsi general jugoslavenske vojske Pavle Strugar osudjen je ovoga tjedna na osam godina zatvora zbog svoje odgovornosti za granatiranje povijesnog jezgra jadranskog grada Dubrovnika.

Ta presuda ujedno predstavlja i kraj zanimanja Haskog tribunala za jednu od najozloglasenijih epizoda rata, sto prakticno znaci da su advokati pisanje ratne povijesti Dubrovnika napokon prepustili – povjesnicarima.

U jesen 1991., stubovi crnog dima koji su se izdizali iznad sredista srednjevekovnog grada izazvali su paznju medjunarodne zajednice, da bi se nakon toga urezali u pamcenje mnogih koji su dramu opsade pratili posredstvom TV-prijemnika.

Strugar danas ima 71 godinu. Od ukupno trojice oficira bivse jugoslavenske vojske (Jugoslavenska narodna armija, JNA), optuzenih za incident koji se dogodio za vrijeme tromjesecne opsade grada – a radilo se o napadu na povijesno jezgro grada, izvršenom 6. prosinca/decembra 1991., odnosno o razaranjima i steti koje su tom prilikom izazvane – on se nalazio na najodgovornijoj funkciji.

Kada je o preostaloj dvojici okrivljenih rijec, admiral Miodrag Jokic je vec priznao krivicu i osudjen je na sedam godina zatvora, dok ce slucaj Vladimira Kovacevica – optuzenika koji je upucen u psihijatrijsku ustanovu radi lijecenja – Tribunal najvjerojatnije prepustiti sudu za ratne zlocine koji je nedavno osnovan u Beogradu.

Tribunal je Strugara proglasio krivim za dvije od ukupno sest tocaka optuznice – za napad na civile i unistavanje povijesnih spomenika. Premda je sud potvrdio da je pri granatiranju poginulo najmanje dvoje civila, dok ih je sestoro ranjeno, Strugar je oslobođen težih optuzbi za ubojstvo i okrutno postupanje.

Predsjedavajući sudac Kevin Parker naglasio je da presuda i kazna ne proistjecu ni iz jednog konkretnog naredjenja koje je Strugar izdao, nego iz cinjenice da on nije poduzeo adekvatne mjere kako bi zaustavio napad ili omogucio da osobe koje su neposredno odgovorne budu i osudjene. U pitanju je dakle zapovjedna, a ne osobna odgovornost.

Opsada Dubrovnika pocela je u listopadu/oktobru 1991., svega nekoliko mjeseci nakon sto je Hrvatska proglasila nezavisnost od Jugoslavije.

Kao srednjevekovni grad-drzava i srediste renesanse na Balkanu, Dubrovnik se vec vise od 25 godina nalazi na UNESCO-vom popisu svjetskog kulturnog blaga. U vrijeme napada, u povijesnoj jezgri grada zivjelo je izmedju 7.000 i 8.000 ljudi.

Strugar je pak bio general-pukovnik i zapovjednik Druge operativne grupe JNA, koja je bila formirana iskljucivo za potrebe oruzanih operacija na sirem podrucju Dubrovnika.

Sud je ustanovio da su tog 6. prosinca/decembra trupe pod Strugarevim zapovjednistvom izvršile

orkestrirani napad s ciljem zauzimanja brda Srdj, odakle se pruza pogled na samo srediste Dubrovnika. Napad su suci opisali sljedecim rijecima: "Artiljerija i minobacaci JNA su punom snagom djelovali po gradu, ukljucujuci zasticenu povijesnu jezgru."

Oruzana djelovanja, kako se navodi u optuznici, "nisu bila usmjerena ka hrvatskim vojnim ciljevima", nego je JNA "intenzivno, svjesno i nasumice" pucala na grad. Suci su potonju istragu koju su naredili oficiri JNA odbacili kao "laznu", uz napomenu da je ona "ocigledno predstavljala puki pokusaj da se popravi negativna slika koja je stvorena u medjunarodnoj javnosti".

Iako je potvrdilo da je Strugar doista naredio zauzece Srdja, sudsko vijece je procijenilo da tuzilastvo nije uspjelo dokazati da je okrivljeni naredio i granatiranje gradske jezgre.

Tokom sudjenja, Strugarevi su branioci ponudili vise - cesto i medjusobno neusuglasenih - verzija dogadjaja. Njihov je cilj bio da generala oslobode odgovornosti, te da svu krivicu za napad svale na pleca "emotivnog" Kovacevica, koji se navodno impulsivno upustio u citavu operaciju.

Sud je medjutim tu verziju proglasio "potpuno laznom", potvrđujući da su napad na grad isplanirali najvisi oficiri JNA.

Obrana je takodjer nastojala za granatiranje okriviti i Jokica, koji je u ovom procesu sudjelovao kao svjedok optuzbe.

Branioци su cak otisli tako daleko da su pokusali pokazati kako je povijesnoj jezgri grada nacinjena tek neznatna steta, te da su nju zapravo svjesno izazvale hrvatske snage tezeci da privuku paznju medjunarodne zajednice.

Konacno, potrudili su se i pokazati kako je, ukoliko je JNA zaista ostetila povijesnu jezgru, to mogla biti samo "zalosna posljedica" uzvratne vatre koja je s hrvatske strane dopirala iz njega.

Suvi su odbacili sve te interpretacije, kao i prethodne pokusaje da se Strugara proglasi nesposobnim za sudjenje. Obrana se, naime, pozivala i na optuzenikovo naruseno zdravlje, tvrdeci da on pati od post-traumatskog stresa i vaskularne demencije.

Branioци su u medjuvremenu vec najavili da ce se zaliti na izrecenu presudu.

S druge strane, pravni eksperti smatraju da presuda - koja predstavlja tek drugi po redu slucaj kaznjavanja zbog unistavanja zasticениh spomenika kulture - predstavlja korak naprijed u sudskoj praksi ove vrste.

"Spomenici kulture su i prije ove presude bili zastuceni medjunarodnim propisima, ali je njihova zastita tek sada postala efektivna", izjavio je za IWPR profesor zagrebackog Pravnog fakulteta i strucnjak za medjunarodno pravo Ivo Josipovic. "U buducim ce sukobima zapovjednici zasigurno morati voditi racuna i o tome."

Tokom opsade grada, vise stotina granata je palo na povijesnu jezgru. Analiza koju su zajednicki izvršili UNESCO i hrvatsko Povjerenstvo za zastitu i ocuvanje spomenika kulture pokazala je da su tokom 1991. i 1992. projektili pali na vise od dvije trecine tamosnjih lokaliteta. Sest objekata je sravnjeno sa zemljom.

Zavod za obnovu grada Dubrovnika i UNESCO procijenili su 1993. da je za otklanjanje posljedica napada potrebno oko 9,5 milijuna americkih dolara. No, direktor Zavoda, Vjekoslav Vierda, izjavio je za IWPR da je na ime rekonstrukcije vec potroseno vise od 50 milijuna.

Gotovo petnaest godina nakon konflikta, tragovi rata su jos uvijek vidljivi i u okolini Dubrovnika, na brdima koja su bila popriste vojnih operacija. Predstavnic gradskog turistickod ureda, Maja Milovic, izjavila je za IWPR kako je – uprkos cinjenici da se grad oporavio i postao jedna od najomiljenijih turistickih destinacija na citavom Mediteranu – broj posjetilaca u odnosu na predratni period ipak sveden na oko polovinu.

Sto se tice Haskog tribunala, dubrovacko poglavlje balkanske povijesti je zavrsono. Tokom svojog ovojtednog posjeta Crnoj Gori, glavna tuziteljica Karla del Ponte (Carla Del Ponte) izjavila je da njen ured vise nece pokretati nikakve istrage u vezi sa zbivanjima na dubrovackom ratistu, te da nece biti nikakvih novih optuznica za zlocine koji su na tom ratistu pocinjani.

Cinjenica da se Tribunal usredotocio na jedan jedini incident dubrovackog sukoba kod samih Dubrovcanana izaziva razlicite reakcije.

Iako zadovoljan cinjenicom da se sudjenje okoncalo izricanjem kazne, jedan mladi Dubrovcanin je u telefonskom intervjuu za IWPR izjavio kako je sama sturost optuznice dovela do toga da se njegovi sugradjani osjete prevarenima.

“Sramno je sto je Strugar osudjen samo za granatiranje koje se dogodilo 6. prosinca/decembra 1991., a ne za teror nad Dubrovnikom koji je trajao tri mjeseca”, rekao je Niksa Matic (28), povjesnicar koji je i u vrijeme opsade boravio u gradu.

Tribunal je vec optuzio cetvoricu ljudi za znatno duzu i dramaticniju opsadu Sarajeva – bosanske prijestolnice ciji su stanovnici tokom pune tri godine bili izlozeni sistematskom granatiranju i snajperskoj vatri. Od njih cetvorice, general bosanskih Srba Stanislav Galic je u medjuvremenu i osudjen na 20 godina zatvora.

Goran Jungvirth je suradnik zagrebackog Vecernjeg lista i dopisnik hrvatskog BBC-servisa iz Haga.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Serbia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/strugar-osudjen-za-napad-na-dubrovnik>